

Broszura dla rodziców

WIOSNA!!

Zapraszamy do bezpośredniego kontaktu z przyrodą.

opracowanie: Edyta Smejkal

Małgorzata Władarz

Goczałkowicka zaporą wodną „Śląskie Morze”

W górnym biegu, kapryśna Wisła przez wieki sprawiała wiele kłopotów. Częste, katastrofalne powodzie i podtopienia przyległych terenów dawały się we znaki sąsiadującym gospodarstwom. Już w czasach zaborów temat „spędzał sen z powiek” administracji graniczących Austriaków i Prusaków. Z powodu kryzysu zapomniano o nim w Polsce przedwojennej. Ujawnił się ponownie podczas II wojny światowej, kiedy okupant niemiecki, eksploatujący przemysł śląski natrafił na znaczne braki wody, tak przemysłowej, jak i do celów konsumpcyjnych.

Wiedza ta oraz planowany rozwój GOP-u zaważyły zapewne na podjęciu „szybkiej” powojennej decyzji o budowie wielkiej inwestycji, nadając jej, mimo innych ważnych potrzeb, **znaczenie priorytetowe**. Szybko stała się kluczowym zadaniem Planu 6-letniego. Padł, nie pobity do tej pory **rekord tempa realizacji** budowy zapory czołowej.

Od decyzji o budowie w 1947r. do uroczystego otwarcia minęło 7 lat. W 1954r., po znacznych opadach, kapryśna Wisła sprawiła budowniczym niespodziankę. Pod wpływem ulewnego deszczu i pod naporem wody, **prawie 30% gotowego wału zapory uległo zniszczeniu**.

Początkowy etap budowy wycisnął wiele łez „skazanym” na opuszczenie swoich gospodarstw mieszkańcom znajdującej się na prawym brzegu Wisły, **XIII wiecznej wsi Zarzecze**. Znalazła się pod wodą sztucznego zbiornika zaporowego. Do niedawna przy niskim poziomie wody, wyłaniały się z niej fragmenty zabudowań, w tym Kaplicy Matki Boskiej Gołyskiej, o wieży górującej nad wsią. Znajdował się w niej znany, **cudami słynący obraz Matki Boskiej Gołyskiej**, po ostatniej mszy w kaplicy (w 1953r.) przeniesiony przez biskupa Bednorza w procesji wiernych do kościoła parafialnego w Chybiu. Wiąże się z nim **powiastka** mówiąca, że powróci na swoje miejsce jak Zbiornik Goczałkowicki wyschnie, co do tej pory nie miało miejsca. Ze wspomnień pamiętających Zarzecze i budowę zbiornika, dowiadujemy się także o zalanych, pamiętające czasy II wojny światowej betonowych bunkrach budzących zainteresowanie amatorów nurkowania.

Zakończona w 1955r. budowa Zbiornika Goczałkowice zapewnia zaopatrzenie w wodę dla aglomeracji śląskiej i w części, małopolskiej. Korzysta z niej blisko 4 mln. mieszkańców, co stanowi o jego strategicznym charakterze. **Nazywany „śląskim morzem”** wytworzył niepowtarzalny ekosystem, stając się wspaniałym miejscem widokowym, dostarczającym pięknych wrażeń i artystycznych doznań.

Dolina Górnej Wisły – Zbiornik Goczałkowicki, należy do sieci ekologicznej Natura 2000 oraz międzynarodowej sieci ostoi ptaków Important Bird Areas jako jedna z dziesięciu najważniejszych w kraju ostoi lęgowych.

Zapora wodna

„Stawy hodowlane, kanał rybacki i las”

Duża powierzchnia stawów rybnych ok. 216 ha stanowi bazę lęgową i żerową wielkiej mnogości awifauny – bez problemu napotkamy **kaczkę krzyżówkę, perkoza dwuczubego, łyskę, czernicę, głowienki, czapłę siwą oraz białą, mewę śmieszkę i rybitwy**; nierzadkim widokiem jest też **gęgawa** wodząca młode. Jeśli w gęstwinie trzcinowisk i szuwarów nie dostrzeżemy, to z pewnością usłyszymy charakterystyczną „piosenkę” **trzciniaka** czy **trznadla**. Na uwagę zasługuje również flora, której najbardziej charakterystycznymi przedstawicielami są: **głóg jednoszyjkowy, lipa drobnolistna, brzoza, kosaciec żółty, sit skupiony, kania, pałka szerokolistna**.

Kanał rybacki, porośnięty jest z obu stron starymi, rozłożystymi **dębami**. Spotkać tam możemy **piżmaka, zając szaraka, sarnę, lisa**. Usłyszymy z pewnością **pliszkę siwą i szpaka**, a co bardziej wnikliwi obserwatorzy dostrzegą **traszkę** zwyczajną. Wśród drzew dominujące tu gatunki to: **dąb szypułkowy, brzoza brodawkowata, olsza czarna, robinia akacjowa, sosna pospolita, świerk pospolity** czy **modrzew europejski**. W stawach pływają **karpie, tołpygi, amury i karasie**. Wiosną lustro wód pokrywa się żółtym kobiercem z **grązeli żółtych**; ciekawostką botaniczną jest strzałka wodna o trzech rodzajach liści. Można spotkać **żółwia błotnego** czy **bielika**.

Staw Maciek

Las